

POSTANOWIENIE

Dnia 2 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania S. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o prawo do emerytury pomostowej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 listopada 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 23 września 2014 r. (mocą którego zmieniono decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z. z 16 stycznia 2014 r. i przyznano ubezpieczonemu S. S. prawo do emerytury pomostowej od dnia 19 września 2014 r.) i oddalił odwołanie.

Odwołujący się zaskarżył powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego: 1/ art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), przez błędne zastosowanie do stanu faktycznego sprawy, który nie został

jednoznacznie wyjaśniony i oceniony; 2/ art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych i poz. 6 załącznika nr 2 do tej ustawy, przez niewłaściwą wykładnię i ustalenie, że po 31 grudnia 2008 r. ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych. Skarżący zarzucił również naruszenie prawa procesowego, tj. art. 227 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., przez nierozpoznanie przez Sąd odwoławczy wniosku dowodowego ubezpieczonego w postaci instrukcji o pracy manewrowej, jak również zbyt lakoniczną treść uzasadnienia, która uniemożliwia ocenę prawidłowego zastosowania przepisów prawa materialnego do ustalonego stanu faktycznego. Odwołujący się wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji; ewentualnie wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie apelacji organu rentowego oraz zasądzenie kosztów postępowania za wszystkie instancje.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i odwołując się do „art. 398 k.p.c.” wskazał, że Sąd Najwyższy winien wypowiedzieć się: 1/ czy oceniając charakter pracy wykonywanej po 31 grudnia 2008 r. jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach według załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, należy uwzględniać zakres obowiązków pracownika wykonującego dany rodzaj pracy, jeżeli praca ta jest zgodna ze specyfikacją zawartą w ustawowej definicji, czy też należy taką pracę oceniać według innych kryteriów, a jeżeli tak, to Sąd Najwyższy winien wskazać lub sprecyzować te kryteria?; 2/ czy i w jakich okolicznościach można nie rozpoznać wniosku dowodowego strony, jak również w jaki sposób winno być skonstruowane uzasadnienie wyroku i jakim stopniem szczegółowości winno się charakteryzować? Skarżący podniósł ponadto, że wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, albowiem Sąd Apelacyjny ustalił, iż Sąd Okręgowy nie dokonał prawidłowej analizy materiału dowodowego i błędnie przyjął, że ubezpieczony na dzień rozwiązania stosunku pracy spełnił wszystkie warunki do uzyskania emerytury pomostowej. Sąd odwoławczy nie wyjaśnił, dlaczego i na jakiej podstawie odmówił pracy ubezpieczonego waloru pracy określonej pod poz. 6 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturze pomostowej oraz nie rozpoznał wniosku dowodowego. Postępowanie przeprowadzone zostało zatem z naruszeniem przepisów o postępowaniu w

sprawach cywilnych. Skarżący wskazał również, że skarga zmierza także do ujednolicenia orzecznictwa w zakresie przepisów ustawy o emeryturze pomostowej, w szczególności dotyczących oceny pracy, jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych a art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie

podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania tej przesłanki przedsądu, jaką jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści

przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Co się tyczy tej przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sadu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151, z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231, z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, iż budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla

jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sady powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Odnosnie do tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut

naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Odnosząc powyższe rozważania do realiów niniejszej sprawy wypada stwierdzić, że skarżący nie sprostał wymaganiom stawianym temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia. Podkreślić należy, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ani jego uzasadnieniu nie powołano się na występowanie w sprawie jakiegokolwiek okoliczności wymienionej art. 398⁹ § 1 k.p.c., mającej przemawiać za uwzględnieniem tego wniosku. Tymczasem Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105). Nie jest rolą Sądu Najwyższego poszukiwanie przesłanek przedsądu w innych elementach konstrukcyjnych skargi kasacyjnej ani tym bardziej ich formułowanie.

Stawiając pytania co do charakteru pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy do emeryturach pomostowych oraz sugerując potrzebę ujednolicenia orzecznictwa sądowego w tym zakresie skarżący nie nawiązuje do treści żadnego konkretnego przepisu prawa materialnego, nie wyjaśnia na czym polegają trudności w dekodowaniu zawartych w nim norm prawnych ani do jakich rozbieżnych wniosków prowadzi próba ich wykładni, jak również nie podaje przykładów sugerowanej rozbieżności poglądów judykatury na ten temat. Nie wskazuje też przepisów postępowania, na których bazie formułuje pytania dotyczące kwestii proceduralnych. Tak skonstruowane przesłanki przedsądu nie odpowiadają kryteriom kwalifikacyjnym istotnego zagadnienia prawnego ani potrzeby wykładni przepisów w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Skarżący nie precyzuje również, w obrazie których przepisów upatruje ewentualnej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, o jakiej mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oraz na czym polega kwalifikowane ich naruszenie. Argumentów za

istnieniem którejkolwiek z ustawowych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, tj. w jej podstawach i ich uzasadnieniu.

Konkludując, wobec niewykazania istnienia żadnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji. O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).